

उर्णनाम m. = उर्ण^० ÇABDAR. im ÇKDr.

उर्णा = उर्णा RAMAN. zu AK. ÇKDr.

उर्द (oder उर्द), उर्दते माने, क्रीडायाम् (= आस्वाद्ने Erkl.) Dhātup.

2, 19.

उर्द m. = उर्द 2. ÇABDAR. im ÇKDr.

उर्व, उर्वति हिंसायाम् Dhātup. 13, 60. — Vgl. तुर्व

उर्व 1) m. N. pr. eines Mannes gaṇa विदादि zu P. 4, 1, 104. उर्वा: pl. zu और्व 2, 4, 64, Sch. Vop. 7, 14. Vgl. ऊर्व und और्व. — 2) उर्व m. AV.

16, 3, 3 wohl irrig für उव.

उर्वङ्ग (उ^० + अ^०) m. 1) Berg H. c. 137. — 2) Meer H. c. 166.

उर्वङ्ग (उ^० + अ^०) m. weite Flur: एवादं उर्वङ्गं अतः RV. 10, 27, 9.

उर्वट m. Jahr TRIK. 4, 1, 111.

उर्वरा f. 1) Fruchtfeld, Saatland AK. 2, 1, 4. H. 939. an. 3, 525. MRD. r. 118. अग्रस्वतीपूर्वरासु RV. 1, 127, 6. तौके कृते तनय उर्वरासु स्रो द-

शौके वर्षणाश्च यैस्य 4, 41, 6. 10, 30, 3. 5, 33, 4. तौके वा गोषु तनये यद-
प्सु वि क्रन्दसी उर्वरासु ब्रुवते 6, 23, 4. 10, 142, 3. यथा बीजमूर्धराया कृष्टे
फालेन रोहति AV. 10, 6, 33. 10, 8. आत्मन्वत्पूर्वरा नारीयमागतास्यां नरा
वपत् बीजमस्याम् 14, 2, 14. TS. 6, 6, 3, 4. ÇAT. Br. 8, 3, 4, 1. KĀTJ. Çr. 22,
3, 41, 52. KAUC. 24. Erde überh. H. an. MRD. — 2) verworrene Masse
von Fasern, Wolle und dergl.; scherzhaft von krausem Haarwuchs:
शिरोस्तत्पूर्वराभादिदं म उपोदेरु RV. 8, 80, 5. अतो च या न उर्वरादिमां
तन्वो मम। अथो तत्स्य यच्छिः सर्वा ता रौमशा कृधि 6. Vgl. उर्वरी, व-
र्वर. — 3) N. pr. einer Apsaras MBh. 13, 1424. — उर्वराय KĀTJ. Çr.
25, 6, 10 und ÇĀṆKH. GṆU. 3, 17, 1 irrige Lesart für उर्वराय AV. 7, 3, 1.
TS. 1, 7, 12, 2.

उर्वराजित् (उ^० + जित्) adj. Felder gewinnend RV. 2, 21, 1.

उर्वरापति (उ^० + प^०) m. Herr des Saatlandes RV. 8, 21, 3.

उर्वरासा (उ^० + सा) adj. Felder verschaffend: क्षेत्रासा दंष्ट्रुर्वरासां
घनं द्रुपुभ्यो अग्निमितिमुग्रम् RV. 4, 38, 1. 6, 20, 1.

उर्वरी f. Werg, die aus dem Rocken gezogenen Fäden: ओषधीनामृहं
वृणा उर्वरीरेव साधुया wie ich das Werg von Pflanzenfasern richtig
(gerade) aufwinde AV. 10, 4, 21. साधीर्व: सत्पूर्वरी: KAUC. 107. पततु पल-
रीरिवोर्वरी: साधुना पथा ebend. — Vgl. उर्वरा 2. und वर्वर.

उर्वर्य (von उर्वरा) adj. zum Saatland gehörig VS. 16, 33.

उर्वशी (zusammengezog. aus उरु + वशी) f. 1) Begierde, Inbrunst,
heisser Wunsch: उतामि मैत्रावरुणो वसिष्ठोर्वश्या ब्रह्मन्मनसो ऽधि ज्ञा-
तः। इप्सं स्कन् ब्रह्मणा ददयेन् विश्वे देवा पुष्करे बाददत्त (hier verlangt
der Zusammenhang die appell. Deutung, wenngleich im folg. Verse Va-
sishṭha's Geburt von einer Apsaras erwähnt wird) du bist ein Mi-
tra-Varuṇa-Sohn, o Vasishṭha, geboren, o Brahman, aus des Gemü-
thes (der beiden Götter, ohne Zuthun eines Weibes) brünstigem Ver-
langen; den durch göttliche Zaubermacht entsprungenen Tropfen (Fun-
ken), fassten dich alle Götter in die Schale auf RV. 7, 33, 11. अग्नि न
इका वृष्टस्य माता स्मन्वदीभिर्हृवशी वा गृणातु। उर्वशी वा बृहद्विवा गृ-
णानाभूपावना प्रभृशस्यायोः 5, 41, 19. मर्तानां चिदुर्वशीरकप्रन् der Sterb-
lichen heisse Wünsche ertöntes flehend 4, 2, 18. — 2) N. pr. einer Apsaras
Nia. 3, 13. 11, 35. AK. 1, 1, 4, 47. H. 183. Auf die Liebe des Pu-
ruravas zu ihr geht das Lied RV. 10, 93, in welchem übrigens Ur-
vaç! nirgends ausdrücklich als Apsaras bezeichnet ist; auch AV. hat

ihren Namen nicht. प्रावशी तिरुतं दीर्घमायुः RV. 10, 93, 10. अतृतिप्रो
रुसो विमानिमुप शिताम्युर्वशी वसिष्ठः 17. VS. 3, 2. 13, 19. ÇAT. Br. 3,
4, 4, 22. 14, 3, 4, 1. fgg. Vgl. Erll. zum NIRUKTA p. 153. INDR. 4, 2. MBh.
1, 3148. 4822. 3, 10002. प्रत्याख्याय हि मां भीरु परितप गमिष्यसि। ता-
उपिवेव पादेन पुत्रवसमुर्वशी || R. 3, 54, 22. नारायणोर् निर्विघ्नं सभूता
(उर्वशी तु करे: सव्यमूर्तु भिन्ना विनिर्गता Vjāpi zu H. 183) वर्वरणीनी।
ऐलस्य दयिता देवी योपिदत्तं किमुर्वशी HARIV. 4601. 8812. gehört zu den
वैदिकोऽप्सरसः 12476. ihr Liebesverhältniss mit Pururavas 1374.
fgg. KATHĀS. 17, 4. fgg. (vgl. BOLLESEN im Vorwort zur VIKR. XV. fg.)
VP. 394. fgg. VIKR. उर्वशीरमणा (H. 701) und उर्वशीवल्लभ (TRIK. 2, 8, 8)
Beinn. von Pururavas. उर्वशीरीर्य MBh. 3, 8135. 13, 1732. उर्वशी mit
der Gaṅgā identifi. 12, 961.

उर्वारु m. eine Kürbisart CHAR. zu AK. und DVIRŪPAK. im ÇKDr. —
Vgl. उर्वारु.

उर्वारुके dass.; n. die Frucht: उर्वारुकामिव बन्धनान्मृत्योर्मुक्षीय मामृ-
तात् RV. 7, 39, 12.

उर्वारु f. dass.: क्लिब्यस्य बन्धनं मूलमूर्ध्वी इव AV. 6, 14, 2.

उर्वार्यो (instr. von उरु) adv. P. 7, 1, 39. Vārtt. 3. weit, weithin, weit
und breit, in die Breite: प्रतीचो चतुर्हर्विया वि भाति RV. 1, 92, 9. 12.
3, 1, 18. उर्वार्यो विचते 1, 113, 5. 124, 1. उ^० वि वावृधे 141, 5. 6, 30, 2. वि
अयत्तामूर्ध्वया दारः 2, 3, 5. 10, 110, 5. 5, 43, 9. उ^० वि राजय 33, 2. उत व-
र्हिर्हर्विया वि स्तृणीताम् 7, 17, 1. 10, 10, 2. 43, 8. 92, 12. 113, 10. In VS.
12, 1. 14, 8 und den entsprechenden Stellen von TS. wird उर्वार्यो ge-
schrieben.

उर्वी f. s. u. उरु.

उर्वभित् (उ^० + भृत्) m. Berg (Träger der Erde) AMAR. 93. RĀG-TAR.
3, 225.

उर्व्या (von उरु) f. Unbeengtheit, Sicherheit: वसूनां रतौ स्याम रुद्रा-
णामुर्व्यायाम् ÇAT. Br. 1, 3, 4, 17.

उर्व्यति (उर्विया + उति) adj. der weithin Hülfe bringen kann: ओता
कथं गृणात उर्व्यति: RV. 6, 24, 2.

उल् brennen (wegen उत्क्वा u. s. w.) eine Sautra-Wurzel.

उल् गाṇa बलादि zu P. 4, 2, 80. m. 1) ein best. wildes Thier AV. 12,
1, 49. VS. 24, 31. — 2) N. pr. zweier Männer Ind. St. 1, 193. 2, 308. —
Vgl. उरु.

उलपट् = ओलपट् = लपट् Dhātup. 32, 9.

उलन्द गाṇa अरीकणादि zu P. 4, 2, 80.

उलप m. 1) Staude, Buschwerk AK. 2, 4, 4, 9. H. 1118. उत वा उ पारि
वृणाति ब्रह्मदेहेरुम् उलपस्य स्वधावः RV. 10, 142, 3. यद्यत्तरिते यदि
वात आस यदि वृक्षेषु यदि वोलेषु AV. 7, 66, 1. उलपराज्ञी KĀTJ. Çr. 25, 3, 7
nach dem Schol. ein Docht, viell. das (als Docht gebrauchte) Rohr einer
Staude. f. उपा MAH. zu VS. 16, 45. Nach H. 1194 und VIÇVA im ÇKDr.
m. auch ein best. Gras (Saccharum cylindricum, vulg. उलुवड). उलपम्
= कोमलं तृणम् Up. 3, 143. Vgl. उलप. — 2) N. pr. eines Schülers von
Kalāpin, aus ओलपिन् zu folgern; könnte aber auch उलपिन् heissen.
उलपिन् m. = उलपिन् AK. 1, 2, 3, 18, Sch. — Vgl. auch u. उलप 2.
उलप्य adj. von उलप 1. VS. 16, 45.

उलिन्द m. 1) N. pr. einer Gegend Uṇṇak. im ÇKDr. — 2) ein Bein.
Çiva's H. c. 43.